

ИНТРУКЦИЈА ЗА ИЗРАДУ АНАЛИЗЕ ЕФЕКТА ПРОПИСА -
НАЦРТ ЗАКОНА О УЧЕШЋУ ЦИВИЛА У МИРОВНИМ МИСИЈАМА ВАН ГРАНИЦА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПРИЛОГ 2:

**Кључна питања за анализу постојећег стања и
правилно дефинисање промене која се предлаже**

- 1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?**

Нацрт Закон учешћу цивила у мировним мисијама ван граница Републике Србије представља новину у правном систему, јер ова проблематика није раније нормативно уређивана на системски начин. Стога у овом тренутку није могуће навести нумеричке и друге доступне показатеље који се прате у овој области.

- 2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.**

Учешће цивила у мировним мисијама није досада регулисано системским прописом, већ су се у случајевима кад су цивили конкурисали на места за која је неопходна подршка државе (secondment) парцијално примењивао Закон о учешћу Војске Србије и других снага одбране ван граница Републике Србије, Закон о спољним пословима, као и подзаконски акти Министарства спољних послова. Из истог разлога нису дефинисани конкретни планови и параметри, нити су генерисати статистичке подаци који могу представити резултате спровођења документа јавне политике. Управо је потреба за формулисањем прописа који ће на системски начин уредити јачање институционалне капацитета Републике Србије у овој области, један од главних покретача за формулисање посебног закона који уређује учешће цивила у мировним мисијама.

- 3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?** Акциони план за развој цивилних доприноса Републике Србије у мултинационалним операцијама Европске уније, Организације за европску безбедност и сарадњу и Уједињених нација, представља једини важећи документ јавних политика у области учешћа цивила у мировним мисијама. Влада је задужила Министарство спољних послова, да заједно са Министарством одбране и Министарством за европске интеграције, изради Акциони план са циљем успостављања правног система за слање цивила у мировне мисије. Он обухвата специфичне елементе потребне за успостављање националног модела слања цивила у мировне мисије, који обухватају механизме за одабир кандидата, обуку и успостављање базе експерата. Иако Акциони план експлицитно не предвиђа доношење посебног закона, успостављање

правног систем и националног модела за слање цивила у мировне операција означени су као неки од општих циљева овог документа. Иницијатива за доношење посебног закона, произашла после тумачења Министарства одбране да се Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране ван граница Републике Србије, не може узимати као адекватан нормативни оквир за слање цивила у мировне мисије, те да није могуће ову проблематику прецизирати подзаконским актима, као што је раније планирано. Након овог тумачења, Министарство спољних послова почело је рад на изради посебног закона.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Слање цивила лица није било уређено системским прописом у досадашњој пракси, већ су се примењивала парцијална решења. Као последица таквог приступа Република Србија није била у могућности да оствари националне интересе, нити спољно-политичке приоритете. Закон уређује ову област на системски начин, што подразумева организовање обуке, која ће кандидатима пружити адекватна знања пре упућивања у мировне мисије. Треба разликовати два начина слања цивила у мировне мисије. У прво случају кандидат директно закључује уговор са послодавцем, обично међународном организацијом. За такав вид ангажовања не тражи се подршка матичне државе. У случају секондмента, подршка државе је неопходна услов да кандидатура за одређену позицију буде разматрана од стране послодавца. У досадашњој пракси подршка је давана у случајевима када се утврди да кандидат испуњава услове из конкурса, добије препоруку своје радне организације (кандидати су углавном били војни пензионери) и дају изјаву да неће имати никаквих материјалних потраживања према држави (у контексту зарада доприноса, путних трошкова). У највећем броју случајева држава није имала директних бенефита од лица која су учествовала у цивилним мисијама, што је једна од главних негативних последица досадашње праксе. Други проблема је одсуство системских прописа у овој области. Доношење посебног закона, који би детаљније уредио ову област и омогућио да слање цивила буде уређен процес, путем којег ће се осигурати да се на адекватан начин остваре национални интереси и спољно-политички приоритети Републике Србије, представља важан искорак. Закон ће омогућити да Република Србија пружи додатан допринос светској и регионалној безбедности, али и омогућити јачање домаћих институционалних и кадровских капацитета, што су посебни циљеви дефинисани Акционим планом.

5) Која промена се предлаже?

Закон на системски начин уређује процес слања цивила у мировне мисије, што ће омогућити: а) јачање институционалних и кадровских капацитета Министарства спољних послова и осталих ресора који ће учествовати у процесу спровођења Закона (МО у процесу обуке и други ресори по потреби), б) имплементацију националних интереса и спољно-политичких приоритета Републике Србије. Учешће у мировним операцијама УН, ЕУ, ОЕБС и других организација, доприноси додатном јачању међународног угледа наше државе. Војска Србије и Министарство унутрашњих послова деценијама у назад дају значајан допринос учешћем у мировним операцијама, што је позитивно оцењено од релевантних међународних фактора. Ангажовање цивила

представљао би додатан инструмент у правцу спровођења спољно-политичких приоритета наше државе.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промена је неопходна јер садашња пракса слања цивила у мировне мисије, као и парцијална решења која само делимично уређују поменућу материју, не омогућавају постизање предвиђених циљева дефинисаних Акционим планом. Због тога је потребно усвојити посебан закон који ће системски уредити учешће цивила у мировним мисијама.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Закон ће утицати на две главне циљне групе: а) послодавци и б) цивили. Под послодавцима подразумевају се Министарство спољних послова и други државни ресори, други државни органи и институције, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, као и послодавци ван јавног сектора. Закон предвиђа да је послодавац дужан да запосленом омогући учешће у мировној мисији бар једном у три године, што може подразумева претходно планирање на страни послодавца на који начин ће извршити неопходна прилагођавања као би се несметано одвијао радни процес. С друге стране повратком запосленог, послодавац може искористи у радном процесу искуства његова знања која је стекао током боравка и рада у мировној мисији. Закон у чл.2, прецизира појам цивили: „Под појмомом цивили у смислу овог закона, подразумевају се државни службеници, запослени у органима аутономних покрајина и јединицама локалне самоуправе, запослени у другим државним органима и институцијама, као и лица која нису запослена у државном сектору, а поседују одговарајућу стручну оспособљеност, знања и вештине, односно компетенције релевантне за мировне мисије“. Закон ће помоћи да поменуте циљне групе обуком и учешћем у мировним мисијама непосредно ојачају професионалне капацитете и стекну релевантна знања и искуства у области мировних мисија, што ће посредно помоћи држави на имплементацији приоритета спољне политике.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

У овом тренутку постоји само Акциони план као једини документ јавних политика, али он нема довољну нормативну снагу, нити адекватне механизме за остварење жељених промена. Стога је неопходно усвајање посебног закона који ће на системски начин уредити питање учешћа цивила у мировним мисијама.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Промену није могуће остварити применом важећих прописа јер Закон о учешћу Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, не препознаје све категорија цивила у смислу чл.2 Нацрта Закона, нити превиђа адекватне механизме за спровођење општих циљева дефинисаних Акционим планом.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

У овом тренутку није могуће сагледати, нити нумеричко-статистички изразити очекиване трендове у предметној области ако се одустане од интервенције, јер не постоји

системски приступ овој области, нити су развијени критеријуми за њено квантитативно праћење.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

За израду Нацрта Закона коришћена су искуства и компаративна пракса више држава, укључујући Естонију, Словенију, Бугарску, Хрватску и Чешку. Већина држава определила се да тематику учешћа цивила у мировним мисијама уреди посебним законом, док су неке ово питање регулисале уредбом (Бугарска). С друге стране, приликом израде Нацрта закона тежило се да се формулишу решења која највише одговарају правном систему Републике Србије, а у циљу стварање аутоктоног-националног модела учешћа цивила у мировним мисијама, који уважава сва релевантна правна решења из компаративне праксе других држава.

Кључна питања за утврђивање циљева

- 1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ) и 2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).**

Неопходност постизања промене на нивоу друштава огледа се у потреби успостављања нормативног оквира, као и националног модела за слање цивила у мировне мисије, а у циљу системског регулисања ове проблематике. Закон ће на овај начин омогућити остваривање националних интереса и спољно-политичких приоритета Републике Србије. Промене ће утицати да се подигне свест, како у државном сектору, тако и на нивоу целокупног друштава, који бенефите за државу које доноси учешће цивила у мировним мисијама. Променом се жели успоставити успостави кохерентан и интегрисан систем за слање цивила у мировне мисије. У том циљу предвиђена је изградња институционалних капацитета Министарства спољних послова који ће омогућити изградњу ефикасног система за одабир, обуку, евиденцију и слање цивила у мировне мисије. Циљне вредности ће бити одређене Годишњим планом учешћа цивила у мировним мисијама ван граница Републике Србије, док ће као извор провере бити годишњи Извештај о учешћу цивила у мировним мисијама који Министарство спољних послова подноси Влади.

- 2) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?**

Општи и посебни циљеви дефинисани су Акционим планом, који је усвојила Влада Србије, те се стога може закључити да су усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром.

- 3) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?**

Следећи показатељи учинка се могу користити за евалуацију остваривања предвиђених циљева:

- а) Број цивилних мировних мисија у којима су упућени цивили у периоду од једне године,
- б) Број цивила који је учествовао у цивилним мировним мисијама у периоду од једне године,

- в) Број држава и којима су учествовали цивили у периоду од једне године,
 - г) Тип цивилних мировних мисија у периоду од једне године у којим су учествовали упућени цивили (нпр. посматрачка, тренинг и друго),
 - д) Број цивила који учествује у цивилним мировним мисијама Уједињених нација, Европске уније и Организације за европску безбедност и сарадњу у периоду од једне године,
 - ђ) Број одабраних, обучених и евидентираних цивила у периоду од једне године.
 - е) Успостављање евиденције лица.
- Циљане вредности биће одређене Годишњим планом.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

- 1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?**

Обзиром да је успостављање нормативног оквир, предуслов за остварење посебних циљева (изградња система за одабир, обуку, евиденцију и упућивање цивила у мировне мисије), није разматрана “*status quo*” опција јер она не би допринела остваривању задатих циљева.

- 2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?**

Обзиром да до сада није постојао системски пропис који регулише питање учешћа цивила у мировни мисијама, регулаторна је неопходан основ за остварење општих посебних циљева дефинисаних Акционим планом, те стога жељене промене није могуће постићи применом других опција.

- 3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?**

Нацрт закон предвиђа специфичне принципе и обавезе који се односе на упућивање цивила у мировне мисије. Такође су прецизирани неопходни услови за учешће цивила у мировним мисијама. Ако кандидати не испуњавају поменуте услове (рестриктивне мере), неће проћи процес одабира. С друге стране кандидати који прођу процес одабира, обуке, евидентирања и буду упућени у мировну мисију, поред зараде коју остварују код послодавца имаће право и на различите накнаде за учешће у мировним мисијама (подстицајне мере), што ће бити додатно уређено подзаконским актом.

- 4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?**

Министарство спољних послова, у складу са специфичним циљевима из Акционог плана, усвојило је нову систематизацију радних места којом је предвиђено отварање три радна места у оквиру Одељења за заједничку безбедносну и одбрамбену политику и безбедносне изазове, Сектора за безбедносну политику, а у циљу имплементације посебни циљеви дефинисани Акционим планом (изградња нормативног оквира и система за упућивање). Министарство је већ распоредило дипломате на отворена радна места.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Информативно-едукативне мере су део скупа мера, које представљају важан сегмент у процесу јачања кадровских капацитета, али и образовања јавности о проблематици учешћа цивила у мировним мисијама. Акциони план дефинише едукацију јавности као једну од специфичних мера. Процес обуке кандидата представља основ за стварање стручног кадра, који ће своја стручна знања додатно обогатити учешћем у мировним мисијама. У том смислу едукација је континуирани процес који ће омогућити, како јачање домаћих кадровских капацитета, тако и формирање фонда знања, који ће се на нове генерације учесника преносити путем обуке и едукацијом шире јавности.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

У процесу израде Нацрта закона Министарство се определило за инклузивни приступ, који подразумева укључивање и цивила који нису запослени у државном сектору. Разлози за примену оваквог приступа су двојаки. Имајући у виду искуства других држава Министарство је настојало да омогући учешће појединаца из приватног и јавног сектора како би проширила спектар експертиза и специфичних корисних за раду мировним мисијама, која су дефицитарна или не постоје у јавном сектору. С друге стране пракса других држава показује да после одређеног времена долази до пада мотивација запослених у државном сектору за ангажовање у мировним мисијама (нпр. судије и тужиоци у Немачкој). Стога се Министарство одлучило да омогући учешће и цивилима који нису запослени у државном сектору, а поседују релевантна знања и компетенције релевантне за мировне мисије.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

За постојање идентификованих опција постоје институционални и кадровски ресурси Министарства спољних послова. Експерти Министарства спољних послова већ су већ ангажовани на припреми Нацрта закона, као и стварања претпоставки за имплементацију општих и посебних циљева дефинисаних Акционим планом.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Министарство се определило за нормативну опцију, јер без успостављање адекватног нормативног оквира за изградњу институционалних капацитета за слање цивила у

мировне мисије није могуће остварење жељених промена. Нормативни оквир подразумева усвајање посебног закона о учешћу цивила у мировним мисијама, као подзаконских аката за извршење посебног закона, који додатно развијају и прецизирају опште и посебне циљеве дефинисане Акционим планом.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

- 1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?**

Ефекат изабране опције на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року зависиће од одлуке Владе: 1) у колико ће мировних мисија Р.Србија узети учешће, 2) колики број цивила ће упутити у мировне мисије, 3) у којем типу мисија ће цивили учествовати (нпр. мировне мисије Уједињених нација, Европске уније или Организације за европску безбедност и сарадњу), 4) колики број кандидата ће проћи обуку. Наведени показатељи узеће се у обзир приликом припремања Годишњег плана учешћа цивила у мировним мисијама ван граница Републике Србије за Владу, који ће садржати и пројекцију годишњег буџета. Увођење електронског регистра експерата неће произвести додатне финансијске последице на буџет Републике Србије, обзиром да ће регистар водити запослени у организационој јединици МСП која радно покрива проблематику међународних цивилних мисија и операција.

- 2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?**

За финансирање ресурса за спровођење изабране опције потребно је обезбедити средства у буџету Републике Србије.

- 3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?**

Спровођење изабране опције неће имати утицаја на међународне финансијске обавезе.

- 4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?**

У овом тренутку није могуће извршити процену трошкова увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције, јер не постоји пројекција, нити план који дефинише број и врсту мисија у којима ће учествовати цивили из Републике Србије. Такође, није дефинисан ни број цивила које ће бити обучени и упућени у мисије. С друге стране нису планирани капитални трошкови јер ће се користити постојећи материјални ресурси Министарства спољних послова и Министарства одбране и

Војске Србије (обука). Главни трошкови биће везани за процес селекције, обуке и упућивања (транспортни трошкови, опрема – шлем, уређаја за радио везу, панцир, чизме и друго, зараде и накнаде) у мировне мисије. Прецизнија процена трошкова биће доступна после усвајања Годишњег плана, који ће садржати и пројекцију буџета.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Није могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава, обзиром да не постоје планирана, нити опредељена средства у буџетима Министарства спољних послова и других ресора. За покривање расхода учешћа цивила у мировним мисијама, потребно је обезбедити додатна средства у буџету.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Обзиром да је Нацртом закона предвиђено да државни службеници и остали запослени у државном сектору, остварују права код послодавца током периода обуке и боравка у мировној мисији, као и да је Нацртом закона предвиђена исплата посебних накнада за ангажовање у мировним мисијама (детаљније ће бити регулисано подзаконским актом), спровођење изабране опције повлачиће додатне расходе у буџетима других институција.

Кључна питања за анализу економских ефеката

- 1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?**

Један од мотива за доношење посебног Закона о учешћу цивила у мировним мисијама ван граница Републике Србије, јесте стварање могућности за ангажовање ширег спектра експерата, који ће на тај начин омогућити да Република Србија буде препозната као држава која поседује стручни и кадровски потенцијал за обављање послова. Обзиром да цивили закључују посебан уговор са организатором мировне мисије (нпр. Уједињене нације, Европска унија или Организација за европску безбедност и сарадњу), њихово понашање током боравка у мировној мисији биће дефинисано кодексом понашања (Code of Conduct). Уговор обухвата и правила понашања, која спречавају ангажовање ван активности дефинисаних уговором. То наравно не спречава цивиле да остваре значајне политичке и привредне контакте, који касније могу бити искоришћени од стране наших државних органа и привредних субјеката. То је процес који захтева време, да би се дошло до опипљивих резултата. Стварање утицаја у држава у који се цивили упућују, један је од најважнијих циљева ангажовања цивила у мировним мисијама.

- 2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?**

У овом тренутку није могуће дати процену како изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту, јер не постоје статистички подаци, нити индикатори на основу којих је могуће извршити релевантну процену.

- 3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?**

У овом тренутку није могуће дати процену на који начин изабрана опција утиче на услове конкурентности, јер не постоје статистички подаци, нити индикатори на основу којих је могуће извршити релевантну процену.

- 4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?**

Изабрана опција не утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација, јер оне нису предмет њеног деловања.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

У овом тренутку није могуће дати процену да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу, јер не постоје статистички подаци, нити индикатори на основу којих је могуће извршити релевантну процену.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција ће допринети јачању кадровских капацитети у смислу стицања нових вештина, знања и искустава која ће ангажовани цивили стећи током учешћа у мировним мисијама. Нека од стечених знања и вештина вероватно се могу применити у радном процесу, по повратку цивила своје у матине радне организације.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

- 1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?**

Обзиром да Нацрт закона предвиђа да у мировним мисијама могу бити ангажовани и цивили који нису запослени у јавном сектору, изабрана опција је корисна грађанима јер отвара могућност запослења лицима који поседују знања и компетенције од значаја за рад у мировним мисијама. Трошкови ангажовања биће покривени буџетом, тако да грађани неће имати било каквих директних трошкова.

- 2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?**

Реализација изабране опције неће штетно утицати на неку специфичну групу популације. Критеријуми за одабир и ангажовање цивила, имају општи, професионални карактер и не укључују било какве рестрикције које могу штетно утицати на неку специфичну групу популације.

- 3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?**

Нацрт закона у чл.9 дефинише услове за учешће цивила у мировним мисијама. Цивил мора испунити следеће услове да би се квалификовао за учешће у мировним мисијама: а) да је држављанин Републике Србије; б) да је пунолетан; в) да је неосуђиван; г) да поседује специфична знања и вештине потребне у раду у мировним мисијама; д) да је адекватног здравственог стања; е) да поседује одговарајуће знање језика потребног ради ангажовања у мировним мисијама. У том смислу не постоји негативан утицај изабране опције на било коју од осетљивих група, јер се тражи испуњење професионалних услова, који не ограничавају било коју групу да конкурише. Одлука о одабиру доноси се на основу испуњења критеријума, као и поседовања релевантних знања и искустава из области мировних мисија.

- 4) **Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр, промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?**

Изабрана опција неће имати негативних утицаја на тржиште рада и запошљавање, већ ставише може омогућити привремено запошљавање цивила који поседују знања, вештине и искуства релевантна за рад у мировним мисијама.

- 5) **Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр, на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?**

Изабрана опција омогућује равноправан третман свих грађана Републике Србије, укључујући заштиту свих Уставом гарантованих права.

- 6) **Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?**

Изабрана опција не може да утиче на цене роба и услуга, нити животни стандард грађана.

- 7) **Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?**

- 8) У овом тренутку није могуће дати процену да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу, јер промена социјалне ситуације није предмет активности изабране опције.

- 9) **Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?**

У овом тренутку није могуће дати процену да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања у смислу социјалне једнаког

приступа услугама и правима за осетљиве групе, јер то није предмет активности изабране опције.

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

- 1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?**

Изабрана опција нема утицаја на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије.

- 2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?**

Изабрана опција не утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну.

- 3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?**

Изабрана опција не утиче на здравље људи.

- 4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?**

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи.

- 5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?**

Изабрана опција не утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

- 1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?**

У складу са посебним циљем израженим у Акционом плану, Министарство спољних послова, усвојило је нову систематизацију радних места, која предвиђа отварање три радна места за прћење мировних мисија и изградњу институционалних капацитета за слање цивила у мировне мисије. Поменута радна места отворена су у оквиру Одељењу за Заједничку безбедносну и одбрамбену политику и безбедносне изазове (ОЗБОП и БИ), који је организациона јединица Сектора за безбедносну политику.

- 2) Да ли постојећа јавна управа има капацит за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?**

Одговор на ово питање зависи од процена садржаних у Годишњем плану учешћа цивила у мировним мисијама ван граница Републике Србије. План, који на годишњем нивоу усваја Влада, садржи пројекцију: 1) броја мисија у којима се планира учешће, 2) укупан број цивила чије се ангажовање планира, 3) број цивила по области експертизе (нпр. стручњаци за реформу сектора безбедности, реформу јавне управе, људска и мањинска права и друго) чије се ангажовање планира. Саставни део Плана је процена капацитета јавне управе, али и кадровских ресурса који нису запослени у јавној управи, а поседују знања, вештине и искуства релевантна за мировне мисије (нпр. војни и полицијски пензионери). У зависности од поменутих процена изражених у Годишњем плану, а по потреби, Министарство ће, у сарадњи са Министарством одбране, организовати периодичне обуке. За спровођење обуке примарно ће бити ангажовани постојећи капацитети Министарства (Дипломатска академија), као и капацитети Министарства одбране (Центар за мировне операције ВС). По потреби могу бити ангажовани предавача из других ресурса, јавног и приватног сектора и академске заједнице, као и страни експерти. Процес обуке биће детаљније регулисан подзаконским актом. Група за координацију мировних операција у оквиру Одељења за ЗБОП и безбедносне изазове (Сектор за безбедносну политику) надлежна је за успостављање и вођење регистра цивилних експерата. Према тренутним проценама потребна је једна особа за вођење регистра. Имајући у виду да у иницијалној фази није планирано слање већег броја цивила у међународне мисије и операције, процењено је да тренутно није потребно израдити посебан софтвер за вођење електронског регистра експерата. Успостављање електронског регистра експерата подразумева претходно усвајање Закона и свих пратећих подзаконских аката, као и Годишњег плана учешћа. Пријавом на јавни конкурс, селекцијом кандидата за обуку и слањем прве генерације цивила у међународне мисије и операције, стичу се услови за успостављање електронског регистра цивилних експерата. Датум успостављања електронског регистра експерата зависи од динамике усвајања Закона и подзаконских аката, али се планира да регистар буде успостављен најкасније у последњем кварталу 2023.године. Из безбедносних

разлога, као и због заштите података о личности није планирано повезивање са службеним евиденцијама других органа.

Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести ?

За реализацију изабране опције било је потребно извршити реконструкцију постојеће организационе структуре Сектора за безбедносну политику, како би се отворила три нова радна места за праћење мировних мисија и изградњу институционалних капацитета за слање цивила у мировне мисије. Обзиром да је усвојена нова систематизација радних места у Министарству спољних послова, којом су отворена три нова радна места, може закључити да је мера за реализацију изабране опције спроведена. Радна места су попуњена и радно су функционална.

3) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опције је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

4) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција посредно утиче на владавину права и безбедност, обзиром да Нацрт закон на системски начин уређује област учешћа цивила у мировним мисијама, а у контексту изградње нормативних и институционалних капацитета. Нацрт закона омогућава да Републике Србија учешћем у цивилним мировним мисијама пружи додатни допринос светском миру и безбедности.

5) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Нацрт закона предвиђа механизме за поштовање принципа одговорности и транспарентности, како приликом процес одабира, обуке и упућивања кандидата у мировне мисије, тако и приликом извештавања Владе о резултатима ангажовања цивила у претходној години (Годишњи извештај доставља се и Народној скупштини и Председнику на увид).

6) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Нацрт закона предвиђа да ће обука за одабране кандидате вршити Министарство спољних послова у сарадњи са Министарством одбране. Овај хибридни модел обуке базиран је на искуствима других држава (нпр. Немачка). Планирано је да се обука организује по модуларном принципу. Први модул за који би било задужено Министарство спољних послова, организоваће се на Дипломатској академији и

обухватаће: 1) опште информације о мировним мисијама, историјат, актере, структуру, принципе и друге релевантне информације, 2) специфичну обуку за појединачне професионалне профиле (нпр. правосуђе, реформа сектора безбедности, реформа државне управе, људска права, организација и надгледање избора, извршење кривичних санкција и друго). Други модул организовати ће Министарство одбране у сарадњи са Војском Србије. Овај модул посвећен је безбедносној обуци у контексту практичних знања и вештинама рада у ризичном окружењу (Hostile Environment Awareness Training – HEAT) и представља стандардан вид обуке за кандидате за упућивање у мировне мисије.

Кључна питања за анализу ризика

- 1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?**

Министар спољних послова, Никола Селаковић, јула 2021.године, донео је одлуку о образовању Радне групе за израду Нацрта закон о учешћу цивила у мировним мисијама ван граница Републике Србије. Поред Генералног секретара и представника МСП који су учествовали у изради Нацрта закона, чланови радне групе су представници Министарства правде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарства за државну управу и локалну самоуправу. Спровођење изабране опције је један од приоритета за Министарство спољних послова.

- 2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?**

У почетном периоду нису потребна финансијска средства за спровођење изабране опције, јер није усвоје Годишњи план ангажовања цивила у мировним мисијама ван граница Републике Србије, који садржи пројекције: 1) броја цивилних мисија у којима се планира учешће, 2) број цивила који се планира за учешће у мировним мисијама, 3) број и профил специфичних експерата који планира за учешће (нпр. судије, туђиоци, експерти за реформу јавне управе, експерти за реформу сектора безбедности и друго), 4) број и трипове потребних обука (у зависности од броја и типова професионалних профила – нпр. обука за судије или обука за реформу сектора безбедности), 5) пројекцију буџета и трошкова. Није потребно спровести поступак јавних набавки.

- 3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?**

Не постоје додатни ризик за спровођење изабране опције.